

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/publikacje/ksiazki-bialystok/30000,Sladami-zbrodni-okresu-stalinowskiego-w-województwie-bialostockim.html>
19.05.2024, 17:20

Śladami zbrodni okresu stalinowskiego w województwie białostockim

Marcin Zwolski, Śladami zbrodni okresu stalinowskiego w województwie białostockim, Białystok 2013, 456 s.

Wydawnictwo z pogranicza monografii i albumu. Używając bogatej ikonografii, przedstawia ogrom zbrodni komunistycznych pierwszych dwunastu powojennych lat w woj. białostockim. Pokazuje je przez pryzmat miejsc, gdzie ich dokonywano. W miejscach tych do dzisiaj zachowało się często wiele śladów po ofiarach i katach. Najbardziej dramatycznymi fragmentami książki są relacje opisujące okrutne zbrodnie z najmniejszymi detalami, a autorami tych relacji są nie tylko ofiary, ich bliscy i postronni świadkowie. Opowiadają o nich też ci, którzy bili i mordowali – opowiadają bez skruchy i zażenowania, bez cienia szacunku dla tysięcy swoich ofiar.

* * *

Pierwsze muzeum martyrologiczne w miejscu masowych zbrodni niemieckich powstało w Polsce jeszcze w trakcie wojny – jesienią 1944 r. na Majdanku. W 1947 r. ustawą sejmową powołano dwa centralne państwowe muzea w byłych niemieckich obozach – na Majdanku i w Auschwitz-Birkenau. W późniejszych latach zorganizowano kolejne. Miejsca niemieckich zbrodni są w większości udokumentowane, oznaczone i odpowiednio chronione. A co z miejscami zbrodni komunistycznych? Ile mamy muzeów powołanych do dbania o pamięć o tych zbrodniach? W ilu byłych ubeckich czy sowieckich katowniach znajdują się chociaż miejsca pamięci udostępnione dla zwiedzających? Odpowiedź jest smutna, a zarazem szokująca – w przeciwieństwie do innych krajów postkomunistycznych nie mamy takich muzeów, a miejsc pamięci jest zaledwie kilka. Do rzadkości należą nawet skromne tablice informujące, że w danym budynku, już po wojnie, poniosło śmierć wielu niewinnych Polaków. (...) Na kartach tej książki przedstawiono tylko 57 miejsc, rezygnując w chwili

obecnej przede wszystkim z pokazania tych, co do których nie udało się uzyskać wystarczających danych potwierdzających popełnienie tam zbrodni. Nie znaczy to, że przy ewentualnym odnalezieniu dodatkowych materiałów bądź świadków nie okaże się, że i te miejsca będzie można wskazać czytelnikom w przyszłości. W kilku przypadkach zrezygnowano z zaprezentowania miejsc zbrodni ze względu na brak możliwości uzyskania interesującego i wiarygodnego materiału - wymusiła to albumowa forma niniejszego wydawnictwa. Były wreszcie miejsca, których nie udało się pokazać, bo nie zostały ostatecznie zlokalizowane lub też okazało się, że w ciągu minionych lat zatarły się po nich wszelkie ślady - dotyczyło to np. dawno wyburzonych budynków, na których miejscu stoją obecnie zupełnie inne inwestycje.

Ze Wstępu Autora

Książka otrzymała nagrodę II stopnia w IV edycji konkursu Fundacji im. Jadwigi Chylińskiej w kategorii albumy (2015)

SPIS TREŚCI

Przedmowa

Wstęp

Wykaz skrótów

1. Siedziby sowieckich organów bezpieczeństwa

- 1.1. Białystok, ul. św. A. Boboli 66
- 1.2. Białystok, ul. Kawaleryjska 70/3
- 1.3. Białystok, ul. Ogrodowa 2
- 1.4. Białystok, ul. Słonimska 26
- 1.5. Białystok, ul. J. Sobieskiego 2
- 1.6. Białystok, ul. Warszawska 37
- 1.7. Białystok, ul. Warszawska 65
- 1.8. Sokółka, ul. ks. P. Ściegiennego 31

2. Siedziby UB

- 2.1. Augustów, ul. 3 Maja 16
- 2.2. Białystok, ul. J. K. Branickiego 1}
- 2.3. Białystok, ul. A. Mickiewicza 5
- 2.4. Białystok, ul. S. Staszica 2
- 2.5. Białystok, ul. Warszawska 7
- 2.6. Bielsk Podlaski, ul. F. Żwirki i S. Wigury 4
- 2.7. Ełk, ul. J. Słowackiego 2-6
- 2.8. Ełk, ul. Wojska Polskiego 1-5
- 2.9. Ełk, ul. Wojska Polskiego 9
- 2.10. Gołdap, ul. 11 Listopada 3
- 2.11. Grajewo, ul. M. Kopernika 17

- 2.12. Kolno, ul. S. Okrzei 5-9
- 2.13. Kolno, ul. Wojska Polskiego 29
- 2.14. Łomża, ul. Nowogrodzka 5
- 2.15. Olecko, ul. Kolejowa 3
- 2.16. Olecko, ul. Zamkowa 1-5
- 2.17. Siemiatycze, ul. Drohiczyńska 31
- 2.18. Sokółka, ul. J. H. Dąbrowskiego 12
- 2.19. Suwałki, ul. T. Kościuszki 5
- 2.20. Suwałki, ul. T. Kościuszki 78
- 2.21. Wysokie Mazowieckie, ul. Ludowa 11
- 2.22. Wysokie Mazowieckie, ul. Ludowa 13

3. Więzienia

- 3.1. Białystok, ul. M. Kopernika 21
- 3.2. Białystok, ul. Hetmańska 89
- 3.3. Białystok, ul. Świętojańska 13
- 3.4. Ełk, ul. Zamkowa 1-5
- 3.5. Wityny
- 3.6. Łomża, Al. Legionów 36
- 3.7. Suwałki, ul. J. Dwernickiego 17

4. Miejsca wykonywania wyroków śmierci

- 4.1. Białystok, las Pietrasze
- 4.2. Białystok, las Solnicki
- 4.3. Białystok, ul. J. Bema 100
- 4.4. Białystok, ul. Częstochowska
- 4.5. Ciechanowiec, Pl. 3 Maja
- 4.6. Wojtkowice Glinna
- 4.7. Zabłudów, Rynek

5. Miejsca pochówków ofiar zbrodni

- 5.1. Augustów, ul. Zarzecze
- 5.2. Białystok, ul. Antoniuk Fabryczny 45
- 5.3. Białystok, ul. Letniska
- 5.4. Białystok, ul. Świerkowa 1
- 5.5. Białystok, ul. W. Wysockiego 1
- 5.6. Bielsk Podlaski, ul. Dubiażyńska
- 5.7. Sajenek

6. Obława augustowska

- 6.1. Jasionowo 13
- 6.2. Krasnybór 41
- 6.3. Sztabin, ul. Rybna 24
- 6.4. Augustów, ul. 3 Maja 36

6.5. Augustów, ul. 3 Maja 37

6.6. Augustów, ul. Partyzantów 9, 11

Bibliografia

Indeks osób

Indeks miejscowości

Gdzie kupić publikacje:

[Białystok](#)